

Peep Pajumäe
Maurus Kirjastus OÜ
peep@kirjastusmaurus.ee

Teie 27.09.2018
Meie 03.10.2018 nr 12.2-1/7405-2

Järelevamemenetluse alustamata jätmine

Austatud juhatuse liige

Edastasite 27.09.2018 Rahandusministeeriumile järelevameteate seoses riigihangete seaduse (RHS) rikkumise kahtlusega Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega riigihankes nr 199725 "Digiõppematerjalide litsentside kättesaadavaks tegemine põhikooliõpilastele" (edaspidi ka Riigihange). Taotlete Hankijale ettekirjutuse tegemist Riigihanke kehtetuks tunnistamiseks riigihangete seaduse (RHS) § 208 lg 1 alusel.

Järelevameteates (p 2.3) märgite, et Riigihanke eesmärk on suures plaanis vajalik ja oluline, kuid selget vahet tuleb teha, kes on sisutootjad ja kes on platvormi haldajad. Sellise ajagraafiku alusel, nagu Haridus- ja Teadusministeerium on hankes välja toonud, välistatakse aus konkurents ja kogu võim jookseb ühe haldaja kätte. Haridus- ja Teadusministeeriumile oli teada, et peale Avita kirjastusega seotud Star Cloud OÜ vajavad kõik teised kirjastused kuni 3-aastast tähtaega digiõpikute kättesaadavuse tagamiseks. Hanketingimuste järgi on aga lepingu kestuseks määratud vaid 10 kuud. Seda arvestades on hankijale praegustel tingimustel hanke väljakuulutamisel teada, et sisuliselt osutub edukaks vaid üks pakkuja ning seega on tegemist olnud suunatud hankemenetlusega. /.../

Märgite järelevameteates (p 2.4), et on oht, et koolidel kaob võimalus kasutada teiste kirjastuste materjale, kellel pole digiplatvormi. Hetkel on ühe sisutootjaga otseselt seotud platvormil võimalus kontrollida kõike, mis digitaalsete õppematerjalide turul toimub, st kes ja mis tingimustel platvormile siseneda saab. Mõistlik lahendus oleks see, et on platvorm, kuhu igal kirjastusel on võrdsetel tingimustel võimalik oma digimaterjale luua. /.../

Järelevameteates (p 2.5 – 2.7) on märgitud, et lisaks annab see [platvorm] koolidel endil lähtuvalt oma vajadustest ja soovidest erinevate materjalide vahel valida ning pakkuda riigipoolset toetust kõigile digimaterjalidele, mida õpetajad kasutada soovivad. Hetkel annab hanke selline tulemus kirjastusele Avita võimaluse koolidele peale suruda oma pabermaterjale, sest tasuta digimaterjal on väga oluline argument õppematerjali valikul. Koolidel oleks väga rumal ära öelda õppekomplektist, mis koosneb ühe ja sama kirjasta paber- ja digimaterjalidest. Varasemalt said koolid valida erinevate kirjastuste pabermaterjalide vahel, nüüd on kaalukauss selgelt ühe kirjastuse poole kaldu, sest nende digimaterjal on tasuta kõrval. Nii viib see olukorrani, kus enam ei osteta teiste kirjastajate materjale, kellel pole digiplatvormi, äriliselt tegevuse kahjumisse ning likvideerimiseni. /.../ Eeltoodu kinnitab, et hankija on vastupidiselt riigihanke eesmärgile tõelise konkurentsi loomisest asunud oluliselt ümber kujundama õppematerjalide kirjastajate turgu, piirates konkurentsi, mis lõpptulemusena viib ka üldiselt kaugemale eesmärgist tagada parimad ja kvaliteetsed õppevahendid õpilastele ja õpetajatele.

Selgitame, et seadusandja on andnud Rahandusministeeriumile riigihangete korraldamise üle järelevamemenetluse teostamisel kaalutusõiguse otsustada, kas järelevamemenetlust algatada ning millist järelevamemeedet rakendada (RHS 9. peatükk).

RHS § 205 lg 1 p 1 kohaselt alustab Rahandusministeerium järelevamemenetlust põhjendatud kahtluse korral järelevameteate põhjal.

Käesoleval juhul ei nähtu Rahandusministeeriumile järelevaivateate pinnalt asjaolusid, mis viitaksid Hankija poolsele RHS-i nõuete eiramisele Riigihanke korraldamisel, mistõttu ei esine Riigihanke üle järelevaivemenetluse alustamiseks alust.

Samas peame vajalikuks selgitada järelevaivateates märgitud asjaolude kohta järgmist.

Riigihankes esitati Hankijale kaks pakumust (Star Cloud OÜ pakumust ning Fox Solutions OÜ ja OÜ Maurus Kirjastus ühispakumust). Huvitatud isikuna osales Riigihankes ka Mittetulundusühing Puškini Instituut, kes pakumust ei esitanud. Hankija tunnistas kõikides Riigihanke osades esitatud pakumused vastavaks ja tunnistas edukaks Star Cloud OÜ pakumused, millele omistati enim hindepunkte.

Siinkohal märgime, et juhul kui Riigihanke alusdokumendid/tingimused (nt pakumuste hindamise kriteeriumid) ja/või konkurendi pakumuse edukaks tunnistamise otsus olid Teie hinnangul õigusvastased või kahjustasid Teie huve, oleksite pidanud esitama vastavasisulise vaidlustuse Riigihangete Vaidlustuskomisjonile (VAKO) RHS-is sätestatud korras. Märgime, et Rahandusministeeriumi järelevaivepädevusse ei kuulu isikute subjektiivsete õiguste kaitsmine, vaid üksnes riigihangete korraldamise vastavuse kontrollimine RHS-i ja selle alusel antud õigusaktide nõuetele. Riigihangete registrist nähtuvalt ei ole Te vaidlustanud Riigihanke alusdokumente ega Hankija poolt tehtud otsuseid.

Lisaks selgitame, et hankijal on õigus kehtestada nõuded riigihanke esemele lähtudes oma tegelikest vajadustest. Tulenevalt RHS § 87 lg 1 kehtestab hankija riigihanke tehnilises kirjelduses hankelepingu esemeks olevate teenuste omaduste ja neile esitatavate nõuete loetelu. Hankija sätestas Riigihanke tehnilise kirjelduse p 2.1 nõuded Riigihanke esemeks olevale õppekeskkonnale (veebiplatvormile) ja digitaalsetele õppematerjalidele.

Olukorras, kui Hankijal puudub vajadus või hankija ei soovi arendada oma veebiplatvormi, vaid soovib kasutada turuosaliste poolt juba välja töötatud veebilahendusi, on hankijal õigus tema tegelikele vajadustele vastavaid lahendusi hankida. Hankija ei ole kohustatud hankima teenuseid, mis tema tegelikele vajadustele ei vasta. Kas hankija peaks arendama oma veebikeskkonda või ostma turul olemasolevate veebikeskkondade kasutamise litsentsi, on hankija valiku otstarbekuse küsimus. Selgitame, et Rahandusministeerium ei kontrolli hankeeseme soetamise vajalikkust ja otstarbekust. Teisisõnu öeldes ei hinda Rahandusministeerium riigihanke järelevaivemenetluses, kas hankijal oleks majanduslikult otstarbekam või mõistlikum hankida teatud teistsuguseid lahendusi kui neid, mis on konkreetse riigihanke esemeks. RHS § 203 lg 1 ja 3 kohaselt kontrollib Rahandusministeerium üksnes hankijate tegevuse õiguspärasust, st riigihangete korraldamise vastavust RHS-ile ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Hankija tegevuse otstarbekust kontrollib asutuse enda siseaudit ja Riigikontroll, kes teostab kontrolli riigiasutuste üle.

Lähtudes eeltoodust ja arvestades, et Rahandusministeeriumi hinnangul ei esine järelevaivateate alusel RHS-i rikkumise kahtlust, ei alusta Rahandusministeerium Riigihanke üle järelevaivemenetlust RHS § 206 lg 1 p 3 ja lg 2 p 1 alusel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

Osakonnajuhataja asetäitja

Madli Juhani 6113931, Madli.Juhani@fin.ee